

De danske Livsforsikringselskabers Aktiver.

Af

Chr. Thorsen.

Ved Siden af Sparekasserne og Bankerne har Livsforsikringselskaberne i de sidste Decennier faaet en stor og stadig voksende Betydning som Opsamlere og Forvaltere af Befolkningens Sparepenge. Ifølge Statistisk Aarvog for 1912 havde Landets samtlige Sparekasser pr. $31/3$ 1911 ialt ca. 879 Mill. Kr. at forvalte, og efter samme Kilde var Bankernes Indlaan af alle Slags pr. $31/12$ 1911 ialt ca. 795 Mill. Kr. I Sammenligning hermed kan de danske Livsforsikringselskabers Aktiver, der ved Slutningen af Regnskabsaaaret 1911 — det seneste Tidspunkt for hvilket en samlet Opgørelse foreligger — udgjorde ialt ca. $224\frac{1}{4}$ Mill. Kr., vel synes forholdsvis beskedne — de udgør jo kun godt en Fjerdedel af Sparekassernes samlede Midler —, men naar man erindrer, at der først er kommet rigtig Fart i Livsforsikringsvirksomheden flere Aartier efter, at Sparekasseinstitutionen stod i fuld Udvikling, saa maa man, især naar man ved, hvilke Vanskeligheder Livsforsikringen har haft og stadig har at kæmpe med i det store Publikums Uvidenhed paa

Forsikringsomraadet, i Virkeligheden forbavses over Beløbets Størrelse og beundre det Arbejde, der har ført til et saadant Resultat. Det Arbejde, der har gjort Livsforsikringsselskaberne til Administratorer af Midler i det Omfang, som her angivet, har nemlig, hvilke Svagheder der end ellers kan have klæbet ved det, — og at der har været og stadig er saadanne Svagheder benægtes næppe af nogen — haft den største etiske og socialøkonomiske Betydning, idet det i Befolkningens brede Lag har fremmet Forsorgstanken i meget høj Grad, har opmuntret til Sparsommelighed og har bevirket, at de mange Smaabeløb, der i Form af Præmier er flydt ind i Selskabernes Kasser, har kunnet finde en produktiv Anvendelse, hvad de i mangfoldige Tilfælde sikkert ikke vilde have faaet, hvis de var forblevet i de paagældende Enkeltindviders Besiddelse. Man tør nemlig sikkert gaa ud fra, at ikke alle de Smaabeløb, der nu er indbetalt som Præmier for Livsforsikringer og saaledes er opsparede, vilde være blevet indskudt i Sparekasserne eller Bankerne, hvis Livsforsikringsselskaberne ikke havde eksisteret, og selv om man forudsætter, at dette virkelig vilde være sket, vilde de gjorte Indskud sikkert ikke have faaet Lov til at blive hos de rene Pengeinstituter i det Omfang, hvori de nu er forblevet hos Livsforsikringsselskaberne, hvor der som bekendt ikke er den samme lette Adgang som hos Banker og Sparekasser til at faa indbetalte Penge igen. Og selv om man yderligere forudsætter, at Sparekasserne og Bankerne havde faaet Lov til at beholde alle Indskudene, saa vilde disse jo ikke dér have haft de samme gunstige socialøkonomiske Virkninger, som de nu har med Forsikringen som

Mellemed. Forskellen mellem de egentlige Spareinstitutioners og Livsforsikringsselskabernes Stilling i Økonomien skal der forøvrigt ikke gaas nærmere ind paa her.

De Beløb, der aarlig lægges til Livsforsikringsselskabernes Formuer, er imidlertid nu saa forholdsvis betydelige, at de har nogen Vægt paa de forskellige Omraader, hvor Penge søger Anbringelse, og det kan derfor formentlig være af nogen Interesse gennem nogle statistiske Data at vise, hvordan de danske Livsforsikringsselskaber frugtbargør de dem af det forsikrede Publikum betroede Midler. Herved er der nu først det at mærke, at Livsforsikringsloven af 29. Marts 1904 som bekendt i Publikums Interesse giver temmelig detaillerede Bestemmelser om, hvordan Forsikringsfondene, d. v. s. de Midler, der skal tjene de Forsikrede til Sikkerhed for deres Krav efter Policerne, maa anbringes. Selskabernes Frihed med Hensyn til deres Formuers Anbringelse er da væsentligst indskrænket til at gælde Valget mellem de forskellige i Loven nævnte tilladte Anbringelsesmaader, dog har de fuld Frihed med Hensyn til de Midler, der udover Forsikringsfondenes matematisk bestemte Beløb maatte staa til deres Raadighed. De antydede Bestemmelser betinger maaske ikke den Sikkerhed, som et statsanerkendt og under Forsikringsraadets Opsigt staaende Selskab faktisk yder, enten Selskabet er lille eller stort, thi det er muligt, ja vel ogsaa sandsynligt, at Selskaberne ogsaa uden saadanne Lovbestemmelser vilde anbringe deres Midler omtrent paa samme Maade som nu, men man kan i hvert Fald sige, at det er i høj Grad beroligende for det forsikrede Publikum, at

Bestemmelserne eksisterer; der er da sikkert ogsaa kun Tilfredshed med dem — ogsaa fra Selskabernes Side.

De første 3 af de efterfølgende Tabeller er udarbejdede paa Grundlag af den private Statistik, der findes i »Dansk Forsikrings-Aarbog«, og de viser Bevægelsen i Midlernes Anbringelsesmaade gennem Aarene 1903—11, alle de Aar i hvilke Aarbogen er udkommet. Naar den officielle Statistik, der indeholdes i Forsikringsraadets aarlige Indberetninger til Indenrigsministeriet, ikke er benyttet til disse Tabeller, har det sin Grund deri, at Aarbogens — ganske vist mindre oplysende — Statistik tillader at gaa nogle Aar længere tilbage i Tiden end Raadets Indberetninger, af hvilke den første behandler Regnskabsaaret 1906 — i hvert Fald for de her i Betragtning kommende Datas Vedkommende —, og det kan have sin Interesse at se, for en saa lang Aarrække som muligt, om der i Aarenes Løb er foregaaet nogen væsentlig Forandring i den Maade, hvorpaa Midlerne anbringes. Da den private Statistik ikke overalt stemmer overens med den officielle — Delingen mellem de forskellige Poster er ikke ganske den samme i Aarbogen som i Raadets Indberetninger til Ministeriet — og da navnlig nogle af Aarbogens Poster er sammendragne af mange forskellige Underposter, som det kan have sin Interesse nærmere at betragte, er der for Aarene efter 1906 paa Grundlag af Forsikringsraadets Beretninger i Tabellerne 4—6 givet en mere detailleret Redegørelse for nogle af de Poster, som findes i Tabellerne 1—3, saaledes navnlig vedrørende Værdipapirerne og »Diverse Debitorer og Forskelligt«.

Tabel 1. De danske Livsforsikringselskæbers samlede Aktiver 1903—11.

Regnskabsaar	Aktionærernes ell. Garanternes Hæftelser		Panteobligationer		Udlaan til Kommuner		Kreditforenings- og andre Obligationer, Aktier o.l.		Udlaan mod Pant i Selskabets Policcer		Fast Ejendom		Kassebeholdning, indestaaende i Banker og Sparekasser		Diverse Debitorer, Forskelligt		Anskaffelsesomkostninger, Etablering og Organisation, Inventar		Ialt
	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	
1903.....	9.8	6.8	38.0	26.2	13.8	9.5	71.2	49.2	5.7	3.9	0.9	0.6	1.7	1.2	2.2	1.5	1.6	1.1	144.8
1904.....	9.6	6.7	38.4	26.7	14.8	10.3	66.1	46.0	6.0	4.2	1.4	1.0	2.7	1.9	2.8	2.0	1.7	1.2	143.5
1905.....	7.1	4.7	38.7	25.6	16.1	10.5	73.5	48.5	6.5	4.8	2.1	1.4	3.0	2.0	3.1	2.1	1.8	0.9	151.4
1906.....	6.3	3.9	37.8	23.5	18.9	11.8	79.9	49.7	7.0	4.4	2.0	1.2	4.8	2.7	3.0	1.9	1.5	0.9	160.7
1907.....	6.3	3.7	38.7	22.6	20.6	12.0	83.2	48.7	7.8	4.6	2.7	1.6	6.0	3.5	4.1	2.4	1.6	0.9	171.0
1908.....	6.2	3.5	39.6	22.1	25.1	14.0	85.5	47.6	9.0	5.0	2.4	1.8	4.8	2.4	5.4	3.0	2.0	1.1	179.5
1909.....	6.1	3.2	39.7	20.6	30.5	15.8	91.8	47.3	9.8	5.1	2.5	1.8	3.9	2.0	6.8	3.5	2.8	1.2	192.9
1910.....	6.0	2.9	39.5	18.9	33.6	16.1	96.3	46.2	10.8	5.2	2.7	1.8	4.9	2.4	12.0	5.8	2.6	1.2	208.4
1911.....	5.3	2.4	39.3	17.5	36.2	16.2	106.2	47.4	11.2	5.0	3.2	1.4	4.5	2.0	15.9	7.1	2.3	1.0	224.1

Af den første Rubrik i Tabel 1, hvor samtlige danske Livsforsikringsselskaber — altsaa ogsaa Statsanstalten — er medtagne, ser man, at de Beløb, hvorved Aktionærernes eller Garanternes Hæftelser figurerer ned gennem den betragtede Aarrække, er aftaget saa vel absolut som — selvfølgelig — relativt. Nedgangen skyldes dels Sammenslutninger af Selskaber, hvorved en Del Aktionærer er blevet frigjort for deres tidligere Forpligtelser, dels at et enkelt Selskab har ladet sin Aktiekapital fuldt indbetale og dels endelig Livsforsikringsloven, der paabød, at mindst 25 % af Aktieselskabernes Grundkapital skulde være indbetalt. Indbetalingen af de i de 25 % manglende Beløb behøvede dog ikke at ske paa én Gang, men kunde foregaa med en Femtedel hvert Aar i Løbet af de første fem Aar efter Lovens Vedtagelse. Virkningerne af Lovens her nævnte Bestemmelser kan formentlig spores i de smaat aftagende Tal, der angiver Aktionærernes Hæftelsesbeløb i de nærmest efter 1904 følgende Aar. Hæftelserne, der jo er at betragte som en yderligere Sikkerhed for de forsikrede udover den i Forsikringsfondet eksisterende — af Betydning navnlig i et Selskabs første Aar — har jo forøvrigt ikke megen Interesse, hvor der er Tale om Midlernes Anbringelse.

I Sammenligning med Kredit- og Hypotekforeninger — og for den Sags Skyld ogsaa med Sparekasserne — er det naturligvis Bagateller, som Livsforsikringsselskaberne har anbragt i Prioriteter; i Forhold til Selskabernes egne samlede Midler er det dog ikke noget helt ubetydeligt Beløb. Som øverste Laanegrænse har Livsforsikringsloven sat Halvdelen af den ved sidste Vurdering til Ejendomsskyld fastslaaede

Værdi; i særlige Tilfælde kan der dog med Forsikringsraadets Tilladelse ydes Laan indenfor $\frac{2}{3}$ af paagældende Ejendoms Vurderingssum. Formentlig er det kun Købstadejendomme, at Livsforsikringsselskaberne belaaner, og blandt disse er Hovedparten nok københavnske. Tallene viser, at den her omhandlede Anbringelsesmaade gennem Aarene har tabt i Betydning; i 1903 var i Panteobligationer anbragt 38 Mill. Kr., og til 1911 var denne Sum kun bleven forøget med 1.3 Mill. Kr. Relativt er det i de 9 Aar stadig gaaet tilbage, saaledes at der ved Slutningen af 1911 i Prioritetslaan kun var anbragt 17.5 % af de samlede Aktiver mod 26.2 % i 1903. Man gaar saaledes mere og mere bort fra de noget besværligere og omstændeligere Ejendomslaan, og dette sker formentlig navnlig til Fordel for Kommunelaan eller Laan til Andels-selskaber mod Kommunegaranti, som ofte ydes, hvor et Andelsselskab opretter et Vandværk eller et Elektricitetsværk, som Kommunen i hvert Fald som Forbruger er interesseret i.

Udlaant til Kommuner var ved Udgangen af 1911 ikke mindre end 36.2 Mill. Kr. mod kun 13.8 Mill. Kr. i 1903; i førstnævnte Aar var altsaa paa den nævnte Maade anbragt ca. $2\frac{5}{8}$ Gange saa stort et Beløb som ved Begyndelsen af den betragtede Periode. Stigningen, der er jævnt fortsat gennem alle Aarene, udtrykkes relativt ved, at der i 1903 var anbragt 9.5 % og i 1911 16.2 % af de samlede Aktiver i Kommuneobligationer. Det er ganske naturligt, at denne Anbringelsesmaade er kommet til at spille en større og større Rolle. Livsforsikringsselskabernes Udvikling er jo nemlig faldet i en Periode, hvor Kommunerne i stedse stigende Grad

har haft Laanebehov, og for et Livsforsikringselskab kommer det ved Pengeanbringelser i første Række an paa Sikkerheden og paa for en længere Aarrække at kunne paaregne en ganske bestemt Rente, der selvfølgelig helst skal være saa høj som det er muligt at faa den uden at slaa af paa Sikkerhedsfordringerne; og i disse Henseender byder Kommunelaanene ret ideelle Forhold.

Som man naturligt maatte vente det her i Landet, hvor Realkreditinstitutterne er saa anerkendt solide, som de er, finder man, at den betydeligste Post indenfor de forskellige Anbringelsesmaader udgøres af Kreditforeningsobligationer og lignende Papirer. Livsforsikringselskaberne køber nu aarlig for 6 à 7 Mill. Kr. Kreditforeningsobligationer — et Beløb, der ved Siden af Bankers, Sparekassers, Hypotekbankens og privates Køb har sin Betydning for Obligationernes Kurs, saaledes at Livsforsikringens Udvikling ogsaa indirekte faar Betydning for de Ejendomsbesiddere, der maa optage Kreditforeningslaan i deres Ejendomme. Fra 1903 til 1911 er — med en enkelt Undtagelse, som senere skal forklares, — Obligationsbeholdningen steget fra Aar til Aar fra 71.3 Mill. Kr. til 106.3 Mill. Kr. Relativt har der dog været en Nedgang fra 49.3 % til 47.4 %. Anbringelsen af Penge i disse Papirer har de samme Fordele som Kommunelaanene med Hensyn til Sikkerheden og den forud paaregnelige bestemte Rente — bortset fra det ikke meget sandsynlige Konverteringstilfælde, der ikke kommer i Betragtning ved de for en længere Aarrække uopsigelige Kommunelaan — men der er en anden Ulempe ved at have en stor Obligationsbeholdning, nemlig Kurssvingningerne.

For at disse Svingninger ikke skal faa en for indgribende Betydning for Selskabernes Aarsregnskaber, er der i Livsforsikringsloven optaget en Bestemmelse om, at Værdipapirer, der noteres paa Københavns Børs, skal opføres i Aarsregnskaberne efter en Gennemsnitskurs af de paa Afslutningsdagen sidst noterede Køberkurser og Kurserne paa de tilsvarende Dage i de nærmest forudgaaende 9 Aar — dog ikke over pari.

En for Selskaberne rent økonomisk set meget fordelagtig Pengeanbringelse opnaas gennem de saakaldte Policelaan. Renten er nemlig for saadanne Laan forholdsvis god — for mindre Laan som Regel omkring 5 % — og Sikkerheden er den bedst mulige, idet Laan kun maa ydes paa Policer, der har været saa længe i Kraft, at de har faaet Tilbagekøbsværdi, der da danner den højeste Grænse for Laanet. Dette er altsaa i Virkeligheden kun at betragte som et Forskud paa Forsikringssum, og det er derfor social-økonomisk set uheldigt, saafremt det ikke betales tilbage, hvad det vistnok i de fleste Tilfælde ikke bliver. Det er imidlertid for den forsikrede en yderst bekvem Maade at rejse Penge paa, og der vilde derfor kun være godt at sige om saadanne Laan, hvis de ikke som berørt i mange Tilfælde helt eller delvis tilintetgjorde Forsikringens egentlige Formaal: Forsørgelse af eventuelle efterladte. Da Policelaan kun kan ydes indenfor Policernes Tilbagekøbsværdi som højeste Grænse, og da der altid hengaar nogle Aar — flere eller færre, alt efter paagældende Forsikrings Art og Varighed — før Tilbagekøbsværdi opnaas, følger det af sig selv, at Policelaanene først faar nogen Betydning for et Selskab, naar det har arbejdet i nogle Aar, og

Betydningen vokser selvsagt med Aarene, eftersom Policerne bliver ældre og dermed som Regel mere værd. Derfor viser Tabel 1 ogsaa, at Policelaanene fra i 1903 at udgøre 3.9 % af de samlede Aktiver i 1911 er vokset til 5 % af disse; absolut har Stigningen været fra 5.7 Mill. Kr. i 1903 til 11.2 Mill. Kr. i 1911. Man tør vist nok gaa ud fra, at de Forsikrede saa længe som muligt undgaar at angribe den til Fordel for deres Paarørende tegnede Polices Værdi, og paa Forhaand vil man derfor være tilbøjelig til at tro, at daarlige Tider, hvor det er særlig vanskeligt paa anden Maade at skaffe Penge, vil demonstrere sig ogsaa i et særligt stort Antal Policelaan, og at der omvendt i gode Tider kun vil blive optaget faa saadanne Laan. Ved en nærmere Betragtning af Tallene i foranstaaende Tabel viser det sig da ogsaa, at det Beløb, hvormed Policelaanene er steget tra Aar til Aar, kulminerede i 1908 — Kriseaaret — med 1.3 Mill. Kr. for derefter at falde til omtrent det halve i det følgende Aar, og tiltrods for at Muligheden for Optagelsen af Policelaan, som foran sagt, vokser med Aarene, har Stigningen ikke siden naaet Beløbet fra 1908; den har tvertimod i 1911 kun været ca. $\frac{1}{2}$ Mill. Kr., eller ikke mere end den var allerede i 1905. I denne ringe Stigning i Policelaanenes samlede Sum i 1911 er man da maaske berettiget til at se et glædeligt Udslag af de økonomisk bedre Tider.

I fast Ejendom er der nu anbragt ca. 3.2 Mill. Kr. mod 0.9 Mill. Kr. i 1903. Med Selskabernes Vækst følger ganske naturligt Trangen til at indrette sig i eget Hus, uafhængig af fremmed Husejer; i Aarenes Løb har adskillige Selskaber efterkommet denne Trang,

og de Penge, der er givet ud til egen Bygning, er formentlig ogsaa rentabelt anbragte, men rent bortset herfra har det at eje egen Bygning store Fordele, navnlig maa man ikke undervurdere den Betydning, som en monumental Bygning, der dog selvfølgelig maa være bygget og udstyret med passende Hensyntagen til Rentabiliteten, kan have som Reklame for det ejende Selskab.

De kontante Beholdninger, hvortil Aarbogen henregner de i Banker og Sparekasser indestaaende Beløb, udgjorde i 1903 1.7 Mill. Kr. og 4.5 Mill. Kr. i 1911. Det er klart, at efterhaanden som Selskaberne ældes, stilles der større Fordringer til de disponible Midler gennem de hyppigere Tilfælde af Udbetalinger, der indtræder ved Forsikringssummers Forfald og ved Optagelsen af Policelaan, og det kan derfor ikke undre, at den her omhandlede Post er vokset betydeligt med Aarene. Det højeste Beløb, Selskaberne har haft i egentlige Kassebeholdninger og indestaaende i Banker og Sparekasser, havde de i Aaret 1907 — formentlig fordi der da af Pengeinstitutterne gaves en eksceptionel høj Indlaansrente. Paa Grund af den finansielle Krise tog Forsikringsraadet imidlertid i 1908 Anledning til at paalægge Selskaberne indtil videre kvartalsvis at tilstille Raadet en Oversigt over deres Bankengagements, og man ser af Tabellen, at det samlede Beløb af Kassebeholdninger og Sparekasse- og Bankindskud siden stadig har været mindre, end det var i 1907.

»Diverse Debitorer og Forskelligt« er en af de Aktivposter, der er steget allerstærkest i den betragtede Aarrække. I 1903 udgjorde den 2.3 Mill. Kr. eller 1.5 % af de samlede Aktiver; i 1911 var den ikke

mindre end 15.9 Mill. Kr. eller 7.1 % af alle Aktiver. I Posten indgaar imidlertid saa mange forskellige Slags Tilgodehavender, at der for at faa et rigtigt Indtryk af den maa foretages en Opløsning af den i dens vigtigste Underposter. En saadan Opløsning er foretaget i efterfølgende Tabel 6, som der senere skal kommes tilbage til.

Den sidste Rubrik i Tabel 1 omfatter Anskaffelsesomkostninger, Etablerings- og Organisationsomkostninger samt Inventar, hvor Hovedbestanddelen naturligvis udgøres af Anskaffelsesomkostningerne, der ikke maa opfattes som et virkeligt, men kun som et regnskabsmæssigt Aktiv; det samme gælder forøvrigt om Etablerings- og Organisationsomkostningerne; begge Poster indgaar blandt Selskabets Aktiver paa Grund af den kendte Bestemmelse i Livsforsikringsloven om, at Udgifter af de nævnte Arter maa amortiseres i henholdsvis en seks- og en tiaarig Periode. De samlede her omhandlede regnskabsmæssige Aktiver har i de sidste 9 Aar været omkring 1 % af de samlede Aktiver — snart lidt over og snart lidt under.

Det kan nu have sin Interesse at se, hvordan Forholdet med Hensyn til Midlernes Anbringelse stiller sig henholdsvis for Statsanstalten og for de private Selskaber hver for sig; det er jo nemlig ikke paa Forhaand udelukket, at der for Statsanstaltens Vedkommende vil vise sig at raade særlige Forhold med Hensyn til Aktivernes Fordeling, forskellige fra de private Selskabers, thi Statsanstalten falder ikke ind under Livsforsikringslovens Bestemmelser om Midlernes Anbringelse. Af Tabellerne 2 og 3 skulde saadanne mulige Forskelligheder fremgaa. Da Statsanstalten

savner Posten Aktionærforskrivninger, er denne udeladt for de private Selskabers Vedkommende. For at Sammenligningen skulde være fuldt ud rigtig, skulde den egentlig kun finde Sted mellem Statsanstalten og de private Selskaber, der som Statsanstalten ikke amortiserer Anskaffelsesomkostningerne, men afholder disse af Aarets løbende Indtægter, men disse Omkostningers Medtagelse ved de private Selskaber kan ikke forrykke Forholdene saa stærkt, at en Sammenligning bliver utilladelig. (Se Tabel 2 og 3).

En Sammenligning af Tabellerne 2 og 3 viser, at Statsanstalten — vort ældste Livsforsikringsselskab — endnu har en Formue, der er større end alle de private Selskabers tilsammen, selv om man tager Aktionærernes Hæftelser med; det Tidspunkt vil dog ikke længere være fjernt, da det omvendte vil være Tilfældet, idet Forsikringsbestandens Alder i saa Henseende er af den største Betydning, og den samlede aarlige Tilgang af nye Forsikringer desuden selvfølgelig er større til de private Selskaber taget under ét end til Statsanstalten alene.

Med Hensyn til de enkelte Anbringelsesmaader lægger man først Mærke til, at den Bevægelse bort fra de direkte Prioritetslaan, som paavistes foran, genfindes saa vel hos Statsanstalten som hos de private Selskaber, men Bevægelsen har ikke været lige kraftig. Prioritetslaanene har hele Tiden i den betragtede Aarrække spillet en relativt større Rolle i de private Selskaber end i Statsanstalten, og Bevægelsen bort fra disse Laan har hos de førstnævnte været kraftigst. Absolut set, er Prioritetslaanene i Statsanstalten aftaget med ca. $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr., medens de i de private Sel-

Tabel 2. Statsanstaltens Aktiver 1903—1911.

Regnskabsaar	Panteboligatio- ner		Udlaan til Kom- muner		Kreditforenings- og andre Obli- gationer, Aktier o. l.		Udlaan mod Pant- i Selskabets Po- licer		Fast Ejendom		Kassebehold- ning, indest. i Banker og Spare- kasser		Diverse Debito- rer, Forskelligt		Ialt
	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	
1903.....	20.5	21.5	10.2	10.7	60.8	63.8	2.1	2.2	0.3	0.3	0.9	1.0	0.5	0.5	95.8
1904.....	20.6	23.4	10.4	11.3	53.5	60.8	2.2	2.5	0.3	0.3	0.4	0.5	0.6	0.7	88.0
1905.....	20.0	21.6	10.6	11.4	58.1	62.6	2.4	2.6	0.6	0.6	0.4	0.4	0.7	0.8	92.8
1906.....	19.5	20.1	11.1	11.5	62.1	64.0	2.4	2.5	0.7	0.7	0.6	0.6	0.6	0.6	97.0
1907.....	19.3	19.3	11.4	11.3	62.0	61.7	2.7	2.7	0.7	0.7	3.4	3.4	1.0	1.0	100.5
1908.....	20.0	19.7	13.8	13.5	62.3	61.3	3.1	3.0	0.7	0.7	0.5	0.5	1.3	1.3	101.7
1909.....	19.0	18.5	17.6	16.4	62.0	58.0	3.3	3.1	0.7	0.7	0.7	0.7	1.7	1.6	106.8
1910.....	19.7	17.5	19.6	17.3	64.5	57.4	3.6	3.3	0.7	0.6	0.8	0.8	4.2	3.7	112.5
1911.....	19.0	16.1	19.4	16.4	69.8	59.1	3.7	3.1	0.7	0.8	0.4	0.4	5.1	4.3	118.3

Tabel 3. De private Livsforsikringselskabers Aktiver 1903—11, bortset fra Aktionærhæftelser.

Regnskabsaar	Panteobligationer		Udlaan til Kommuner		Kreditforenings- og andre Obligationer, Aktier o. lign.		Udlaan mod Pant i Selskabernes Policer		Fast Ejendom		Kassebeholdning, indest, i Banker og Sparekasser		Diverse Debitorer, Forskelligt		Anskaffelsesomkostninger, Etablerings- og Organisationsomkostninger, Inventar		Ialt
	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	
1903.....	17.6	43.0	3.0	9.1	10.5	26.4	3.0	9.1	0.6	1.5	0.8	2.0	1.0	4.0	1.6	4.0	39.8
1904.....	17.7	38.7	4.3	9.4	12.0	27.5	3.0	8.6	1.1	2.4	2.3	5.0	2.2	4.8	1.7	3.7	45.8
1905.....	18.7	36.2	5.4	10.5	15.5	30.1	4.1	8.0	1.5	2.6	2.6	5.0	2.5	4.8	1.8	2.5	51.8
1906.....	18.8	31.0	7.7	13.4	17.8	31.1	4.6	8.0	1.3	2.8	3.7	6.5	2.1	4.2	1.5	2.0	57.8
1907.....	19.4	30.8	9.2	14.8	21.2	33.1	5.1	7.9	1.9	3.0	2.8	4.1	3.1	4.8	1.6	2.5	64.1
1908.....	19.5	27.8	11.3	15.8	23.2	32.4	6.0	8.1	1.7	2.4	3.7	5.2	4.1	5.7	2.0	2.8	71.5
1909.....	19.8	24.8	12.0	16.1	28.4	35.5	6.6	8.1	1.6	2.8	3.2	4.0	5.1	6.4	2.3	2.8	80.0
1910.....	19.8	22.1	14.1	15.7	31.8	35.4	7.1	7.9	2.0	2.2	4.6	5.1	7.8	8.7	2.6	2.9	89.8
1911.....	20.8	20.2	16.8	16.7	36.8	36.1	7.5	7.4	2.5	2.6	4.1	4.1	10.8	10.7	2.8	2.8	100.8

skaber er tiltaget med ca. 2.8 Mill. Kr. De relative Tal nærmer sig desuagtet ved Periodens Slutning til hinanden.

Udlaanene til Kommuner har i alle de 9 Aar haft omtrent den samme relative Betydning for Statsanstalten og for de private Selskaber; derimod har Statsanstalten absolut taget hele Tiden haft Overvægten; dens Formue er jo endnu større end de andre Selskabers tilsammen, og Overvægten i saa Henseende har selvfølgelig tidligere været endnu mere afgørende; ved Kommunelaan drejer det sig imidlertid gerne om saa store Beløb, at nye Selskaber med forholdsvis ringe Opsamlinger ikke kommer i Betragtning.

Kreditforeningsobligationer og lignende Papirer — nedenfor i Tabel 4 og 5 gives en mere detailleret Oversigt bl. a. over denne Post — lægger nu i Statsanstalten Beslag paa 59.1 % af de samlede Aktiver mod 63.8 % i 1903. For de private Selskaber er de tilsvarende Tal 36.1 % og 26.4 %. Relativt spiller altsaa denne Post en betydelig større Rolle for Statsanstalten end for de private Selskaber; for disse sidste er Postens Betydning dog stigende, medens den er lidt aftagende for Statsanstalten; der er altsaa ogsaa her som ved Prioritetslaanene en Tendens for de relative Talrækker til at nærme sig hinanden. Særlig iøjnefaldende er for Statsanstaltens Vedkommende den store Nedgang i Obligationsbeholdningen fra 1903 til 1904; denne Nedgang, der ogsaa viser sig i Anstaltens samlede Formue, skyldes det i Lov af ²⁹/₃ 1904 om nogle Bestemmelser vedrørende Statsanstalten indeholdte Paabud om, at 11 Mill. Kr. af Anstaltens Midler skulde ind-

betales i Statskassen dels i Kontanter og dels i Børs-effekter.

Med Hensyn til Policelaanene viser Tabellerne en tydelig Forskel mellem Statsanstalten og de private Selskaber. Hos de sidste spiller den Slags Laan saa vel absolut som relativt set en betydelig større Rolle end hos Statsanstalten, og det tiltrods for at de Selskaber, der helt eller delvis driver Folkeforsikring, ikke giver Laan paa de Smaapolicer, der er tegnede paa Folkeforsikringsgrundlaget. Paa den anden Side maa man jo huske paa, at Forsikringsbestanden — Antallet af Policer — er saa meget større hos de private Selskaber end hos Statsanstalten, og at dermed Muligheden for et større Antal Laan er givet, men Forskellen mellem Forsikringsbestandene har i Tabellens første Aar ikke været saa stor som nu, medens der dog ogsaa dengang var en betydelig Forskel saa vel absolut som relativt mellem Policelaanene; desuden kan et Policelaan hos Statsanstalten gennemsnitlig antages at være større — paa Grund af de ældre og maaske ogsaa gennemgaaende større Forsikringer — end hos de private Selskaber, hvor der altsaa skal flere Laan til at veje op mod ét i Statsanstalten. Det synes derfor at være sandsynligt, at de private Selskabers forsikrede i højere Grad end Statsanstaltens benytter sig af Policelaanene. Maaske spiller de mange i Statsanstalten tegnede pligtige Forsikringer en Rolle i saa Henseende, maaske har ogsaa Agenternes Virksomhed nogen De i Forholdet. Den stærke Stigning i Policelaanenes Beløb, som foran paavistes for Aaret 1908, genfinder man saa vel for Statsanstaltens som for de private

Selskabers Vedkommende; ligesaa den ringe Stigning i 1911.

Posterne »fast Ejendom« og »Kassebeholdning, indestaaende i Banker og Sparekasser« viser, som ganske selvfølgelig er, saa vel absolut som relativt større Tal for de private Selskaber end for Statsanstalten; det er jo givet, at egen Bygning ikke kan være synderligt mindre kostbar for et mindre end for et stort og gammelt Selskab; man bygger jo ogsaa af Hensyn til Fremtiden; Forholdet mellem Bygningernes Værdi kan ikke være som Forholdet mellem Formuerne. Noget tilsvarende gælder om Kassebeholdningerne. — Med Hensyn til diverse Debitorer, Forskelligt og Anskaffelsesomkostninger henvises til efterfølgende Tabel 6.

Naar man for de Aar, for hvilke Forsikringsraadets Beretninger foreligger, sammenligner disse Beretningers Tal med Forsikringsaarbogens tilsvarende i de foranstaaende Tabeller behandlede, saa viser det sig, at der mellem de to statistiske Kilder er god Overensstemmelse med Hensyn til Poster som Panteobligationer og Policelaan, og dem er der derfor ingen Anledning til at komme tilbage til; derimod er Overensstemmelsen ikke saa god med Hensyn til Kommunelaanene og de Værdipapirer, som indgaar under Aarbogens Rubrik: »Kreditforenings- og andre Obligationer, Aktier o. l. Papirer«. Indberetningerne giver en langt mere specificeret Fortegnelse over Selskabernes Værdipapirer — en Specifikation, som genfindes i efterfølgende Tabeller 4 og 5.

Saafrømt der havde været nøje Overensstemmelse mellem den private og den officielle Statistik, skulde de samlede Beløb, der findes i de sidste Rubriker i

Tabel 4. Statsanstaltens Værdipapirer 1906—11.

Regnskabsaar	Obligationer ud- stedte eller rente- garanterede af den danske Stat		Kreditforenings- obligationer o. l.		Obligationer ud- stedte eller garan- terede af danske Kommuner		Værdipapirer, der kunne stilles i Klasse med de foregaaende		Andre indenland- ske Værdipapirer		Udenlandske Vær- dipapirer		Ialt Mill. Kr.
	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	
1906	0.2	0.3	49.0	66.6	19.7	26.8	0.4	0.5	0.3	0.4	4.0	5.4	73.6
1907	»	»	49.4	66.8	20.6	27.8	»	»	1.1	1.5	2.9	3.9	74.0
1908	»	»	49.6	64.3	22.9	29.7	»	»	1.6	2.1	3.0	3.9	77.1
1909	»	»	50.5	61.6	26.7	32.6	»	»	2.0	2.4	2.8	3.4	82.0
1910	»	»	52.2	59.5	28.4	32.3	»	»	4.4	5.0	2.8	3.2	87.8
1911	»	»	57.8	61.4	28.2	29.9	»	»	5.4	5.7	2.8	3.0	94.2

Tabel 5. Private Livsforsikringselskabers Værdipapirer
1906—11

Regnskabsaar	Obligationer ud- stedte eller rente- garanterede af den danske Stat		Kreditforenings- obligationer o. l.		Obligationer ud- stedte eller garan- terede af danske Kommuner		Værdipapirer, der kunne stilles i Klasse med de foregaaende		Andre indenland- ske Værdipapirer		Udenlandske Vær- dipapirer		Ialt Mill. Kr.
	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	Mill. Kr.	%	
1906	0.5	2.0	16.2	62.8	7.2	27.9	0.15	0.6	0.12	0.5	1.6	6.2	25.8
1907	0.5	1.6	18.8	61.3	9.0	29.2	0.3	1.0	0.1	0.3	2.0	6.5	30.7
1908	0.5	1.4	20.6	59.2	11.1	31.9	0.4	1.2	0.1	0.3	2.1	6.0	34.8
1909	0.5	1.2	24.6	59.7	12.8	31.1	0.4	1.0	0.1	0.2	2.8	6.8	41.2
1910	0.6	1.3	27.5	59.9	14.1	30.7	0.4	0.9	0.1	0.2	3.2	7.0	45.9
1911	0.6	1.1	31.3	58.8	16.7	31.4	0.3	0.6	0.1	0.2	4.2	7.9	53.2

Tabellerne 4 og 5 været lig med Summen af Tabellerne 2 og 3's Rubriker »Udlaan til Kommuner« og »Kreditforeningsobligationer o. l.«; for de private Selskabers Vedkommende er Uoverensstemmelsen kun ringe, hvorimod den for Statsanstaltens Vedkommende er ret betydelig; dette ligger formentlig i, at dette sidste Selskab kun gør Status hvert 5te Aar, hvorfor Aarbogens Tal Statsanstalten vedrørende er rent kalkulatoriske, medens Raadet i Følge sin officielle Stilling har Adgang til at erholde nøjagtigere Oplysninger. Af Specifikationerne fremgaar det iøvrigt, at Statsobligationer — paa Grund af den ringere Rente, de giver — kun spiller en meget ubetydelig Rolle som Anlægspapir for Livsforsikrings-selskaberne; hertil kommer endda, at det i Indberetningerne ikke udtrykkelig angives, om f. Eks. Husmandskreditforeningsobligationer, der jo er rentegaranterede af Staten, er medregnede under Rubriken »Obligationer udstedte eller rentegaranterede af den danske Stat« eller under Rubriken »Kreditforeningsobligationer o. l.«. Formentlig er de medtagne under førstnævnte Rubrik, og de egentlige Statsobligationers Betydning reduceres da yderligere — praktisk talt maaske til intet. Selvfølgelig er det Kreditforeningsobligationerne, hvorunder dog er medtaget Papirer af tilsvarende Art, saasom Landmandsbankens Hypotekobligationer og Islands Landsbanks Hypotekobligationer, der udgør den overvejende Del af Værdipapirerne saa vel hos de private Selskaber som hos Statsanstalten, og disse Papirer samt Kommuneobligationerne lægger hos Statsanstalten og hos de øvrige Selskaber Beslag paa omtrent den samme Procentdel af samtlige Værdipapirer. Under »Værdipapirer der kunne stilles

i Klasse med foregaaende« falder nogle Laan til Andelsmejerier o. l.; denne Post lægger jo forøvrigt kun Beslag paa forholdsvis ubetydelige Summer. »Andre indenlandske Værdipapirer«, der for de private Selskaber kun har en meget ringe, for Statsanstalten en noget større Betydning, omfatter f. Eks. industrielle Kreditforeningsobligationer, Telefonselskabets Obligationer o. l. Under »udenlandske Værdipapirer«, der i Modsætning til foregaaende Post har en noget større Betydning for de private Selskaber end for Statsanstalten, hvilket væsentligst skyldes et enkelt Selskabs forholdsvis betydelige Beholdning af saadanne Papirer, falder nogle norske, svenske og tyske Kommunelaan samt nogle preussiske, franske og russiske Statsobligationer.

Til Slut skal der for Fuldstændighedens Skyld — ligeledes paa Grundlag af Forsikringsraadets Indberetninger — for Aarene efter 1906 gives en Specifikation over de Aktivposter, der hovedsagentlig er indgaaet under Tabel 3's to sidste Rubriker. (Se Tabel 6).

Om de fleste af Posterne i Tabel 6 gælder det, at de ganske naturligt maa vokse med Selskabernes Forsikringsbestand, og de Beløb, hvormed de enkelte Poster ved Regnskabsaarets Slutning vil være at forøge, vil i høj Grad være afhængig af det i Aarets Løb opnaaede Tegningsresultat. Hvert Selskab har jo f. Eks. sine særlige Regler for Genforsikringen af de direkte tegnede Forsikringer; det kan være, at det enkelte Selskab altid genforsikrer en bestemt Kvotadel af hele Bestanden, og i hvert Fald har hvert Selskab sit bestemte Maksimum for Risiko paa enkelt Liv; tegnes der da en Forsikring, hvis Sum overstiger Maksimum,

Tabel 6. Private Livsforsikringselskaber.

Regnskabsaar	Ikke hævede, paaløbne Renter	Ikke betalte, forfaldne Præmier	Afgyvne Genforsikringsrets Andel i Forsikringsfond	Tilgodehavende hos Forsikringselskaber	Tilgodehavende hos Agenter og Inspektører	Inventar	Stiftelses- og Organisationskostninger	Anskaffelsesomkostninger	Andre Aktiver
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1906.....	207608	561199	224141	589625	500621	54809	136500	1,343353	153476
1907.....	324350	837827	490206	1,231824	672770	92623	160994	1,791045	149500
1908.....	286713	663399	347638	899878	644689	64135	189085	1,523841	242375
1909.....	408895	934330	820996	1,505040	618923	119701	90834	2,152395	426544
1910.....	422209	1,063291	1,143353	3,897215	631973	120399	87382	2,413545	339553
1911.....	478367	1,250175	3,144091	4,685695	779602	112908	83930	2,167737	436093

maa det overstigende Beløb genforsikres; de genforsikrede Beløb vokser altsaa med Forsikringsbestanden, og følgelig maa ogsaa »afgivne Genforsikrings Andel i Forsikringsfondet« stige. De Beløb, der overtages i Genforsikring fra andre Selskaber, vil ligeledes normalt være stigende for et Selskab i Fremgang, og »Tilgodehavende hos Forsikringsselskaber«, der bl. a. omfatter Beløb, der er deponerede hos andre Selskaber som Sikkerhed for Præmiereserven for overtagne Genforsikringer, maa derfor ogsaa vokse; under sidstnævnte Post kan endvidere være indbefattet f. Eks. Genforsikringens Andel i forfaldne eller allerede udbetalte Forsikringssummer eller Tilbagekøbsværdier. De ved Regnskabsaarets Slutning forfaldne, men ikke endnu betalte Præmier vil selvfølgelig ogsaa vokse med Forsikringsbestanden, uden at der i og for sig er noget dertil at sige; en anden Sag er det, at mange af disse Præmier formentlig aldrig bliver betalte og derfor giver Anledning til de paagældende Forsikrings Slettelse; dette er naturligvis socialøkonomisk — og for den forsikrede ogsaa som Regel privatøkonomisk — højst uheldigt, selv om det ikke i alle Tilfælde tillige er uheldigt for paagældende Selskabs egen Økonomi. En Aktivpost, der næppe er særlig meget værd, er »Tilgodehavender hos Agenter og Inspektører«, der formentlig væsentligst stammer fra modtagne Forskud, Laan og fra Provisioner, der skal ristornes, men endnu ikke er bleven det; selv om en Del af disse Tilgodehavender vil kunne ventes dækkede gennem Provisioner for nytegnede Forsikringer og gennem kontante Indbetalinger, saa vil dog ganske sikkert en meget stor Del af dem være at afskrive som uerholde-

lige, og i hvert Fald vil deres Inddrivelse — ofte gennem Sagfører — være forbundet med saa store Omkostninger, at Postens Værdi som Aktiv derved i høj Grad forringes. Anskaffelsesomkostningerne, der som foran nævnt kun er et regnskabsmæssigt Aktiv, er selvfølgelig ogsaa stadig stigende og opføres nu med et samlet Beløb af noget over 2 Mill. Kr., der tilmed kun falder paa nogle af Selskaberne, idet en Del af disse slet ikke amortisere Anskaffelsesomkostningerne, men afholder dem fuldt ud af Aarets løbende Indtægter. Stiftelses- og Organisationsomkostningerne, der skal være afskrevet inden 10 Aar efter et Selskabs Stiftelse, er derimod, da der i de senere Aar intet nyt Selskab er oprettet, i Aftagende og udgør nu kun ca. 84000 Kr. »Andre Aktiver«, der væsentligst bestaar af »Diverse Debitorer« kan ikke nærmere specificeres.
